

העמקת ההכרות עם תפיסת ההזדקנות המיטבית
ועם החלטת הממשלה 127

הזדקנות מיטבית בישראל

מפגש למידה מסע משתמש של אזרחים ותיקים בתחבורה ציבורית

06 ספטמבר 2023

“

היערכות להזדקנות האוכלוסייה הינה אחד
מששת היעדים האסטרטגיים של מדינת
ישראל, בתחום הכלכלי-חברתי
(המועצה הלאומית לכלכלה, 2015)

פרק ראשון

דחיפות
ומאפייני
האתגר

מאפייני האתגר

אתגר הזקנה, בשונה
מאתגרים כגון עוני או
אבטלה, אינו מבקש למגר
את הזקנה אלא לשפרה

הזקנה קורית לכולם
ושייכת לכולם

2050 - שיעורם של בני 65 ומעלה יהיה כרבע מאוכלוסיות המדינות המפותחות

מס' האנשים מעל גיל 65 יעלה על מספר הילדים עד גיל 5

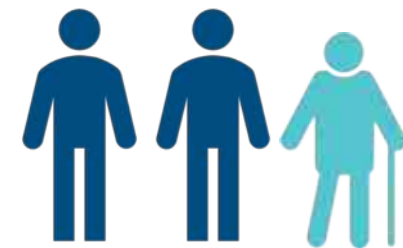
שינויים דמוגרפיים נוספים (בייבי בום, עלייה)

+80

1 מכל 10 בן +80

תוחלת חיים גבוהה ומתארכת - הזדקנות הופכת לאיטית יותר מערכת בריאות טובה יותר

1 מכל 3 אזרח ותיק

הסיבות

אחוזי ילודה ושיעורי פריון נמוכים

1.6M

ב2035 יהיו
כ-1,660,000 בני 65
ומעלה בישראל

12%

בסוף 2020 היו 1.2
מיליון בני 65 ומעלה
המהווים כ-12%
מהאוכלוסיה

x2

קצב גידול אוכלוסיית האזרחים
הותיקים בישראל כפול מזה
של האוכלוסיה הכללית
(במספרים מוחלטים
ובאחוזים)

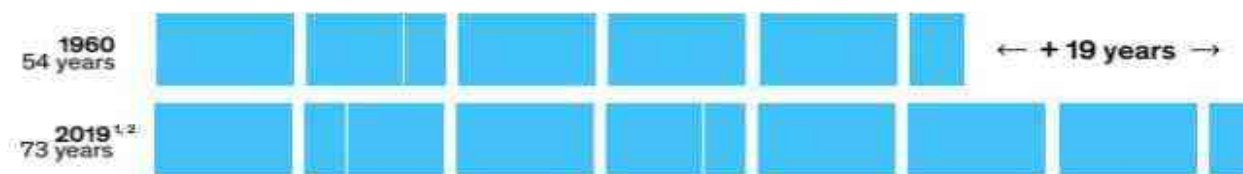
אוכלוסיית ישראל 65 ומעלה

65 ומעלה		אוכלוסיית ישראל		
2035	סוף 2020	1955	סוף 2020	1955
1.66	1.2	85,200	9.3 מיליון	1.8 מיליון
13.7	12	4.7		
				במספרים
				באחוזים

דחיפות האתגר

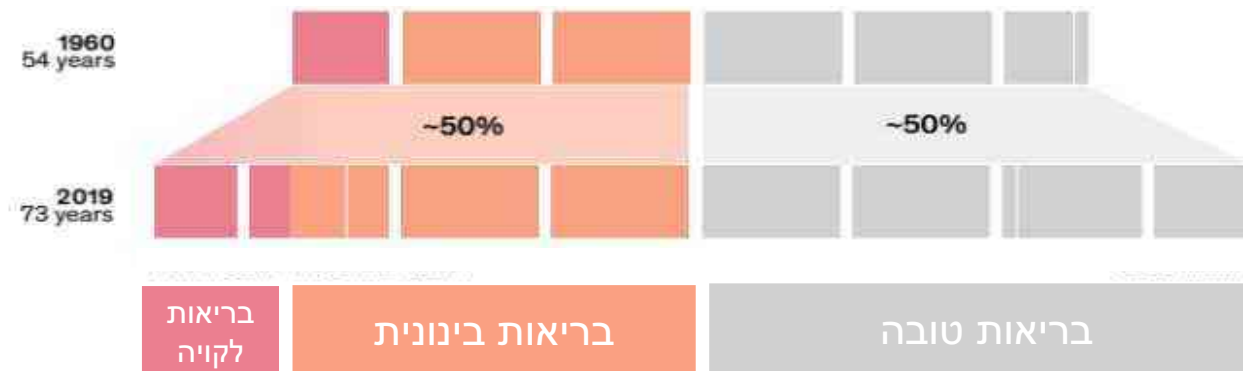
בעוד שתוחלת החיים עלתה משמעותית, אחוז השנים הבריאות נשאר יחסית זהה

בשנים השנים האחרונות צפינו בשיפור ניכר בתוחלת החיים.

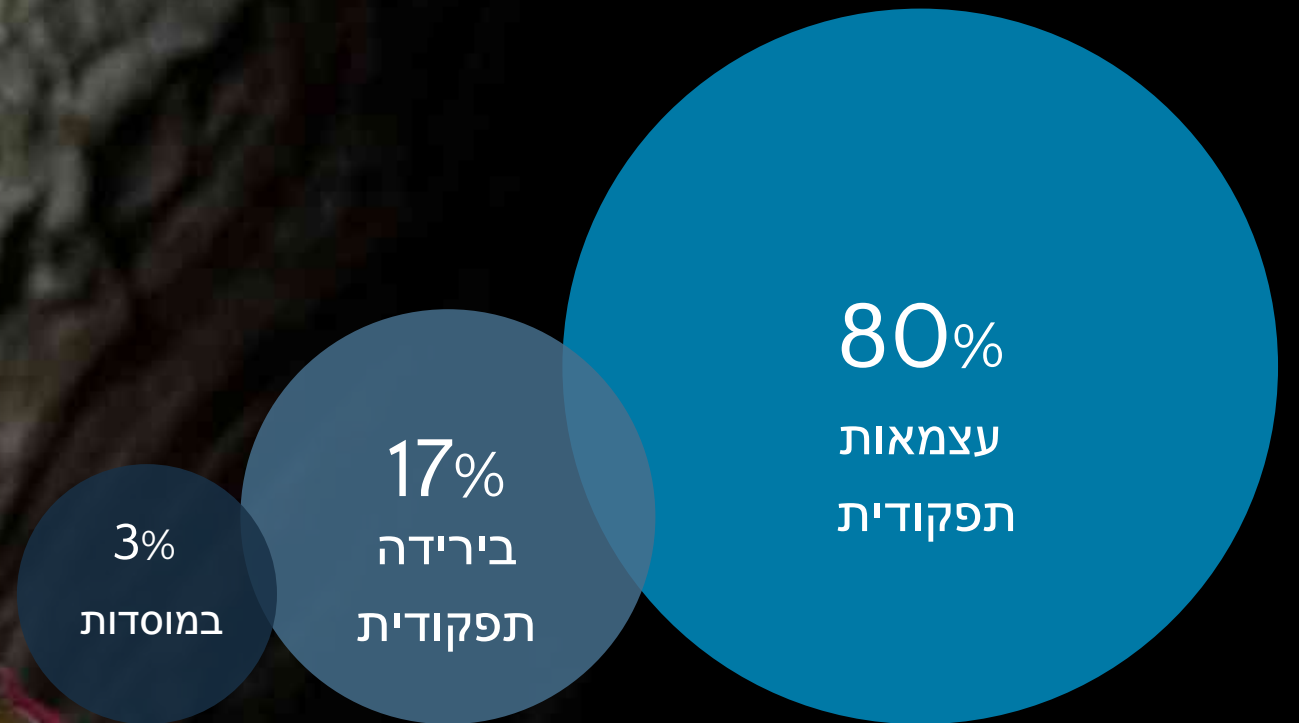
ממוצע תוחלת החיים ושנים בריאות

אך שיעור הזמן בו חיים בבריאות לקיחה או בינונית לא השתנה

(*) Adding years to life and life to years. McKinsey Health Institute, March 2022
Erica Coe, Martin Dewhurst, Lars Hartenstein, Anna Hextall, and Tom Latkovic

זקנים בישראל

תפקוד נמוך

תפקוד גבוה

זקנים בישראל

קצב הזדקנות האוכלוסייה מהיר

הזקנים חיים יותר, בריאים פחות, עובדים פחות

רוב הזקנים נמצאים בערים ו/או במרכז

שירותים מאופיינים ב:

פרגמנטציה | שחיקה | עומס בני משפחה

מפת המדדים להזדקנות

מדד על | שנות חיים

בריאות

בתוחלת חיים, ישראל מדורגת מקום 9 ו-13 (מתוך 37 ב-OECD) אצל גברים ונשים בהתאמה.

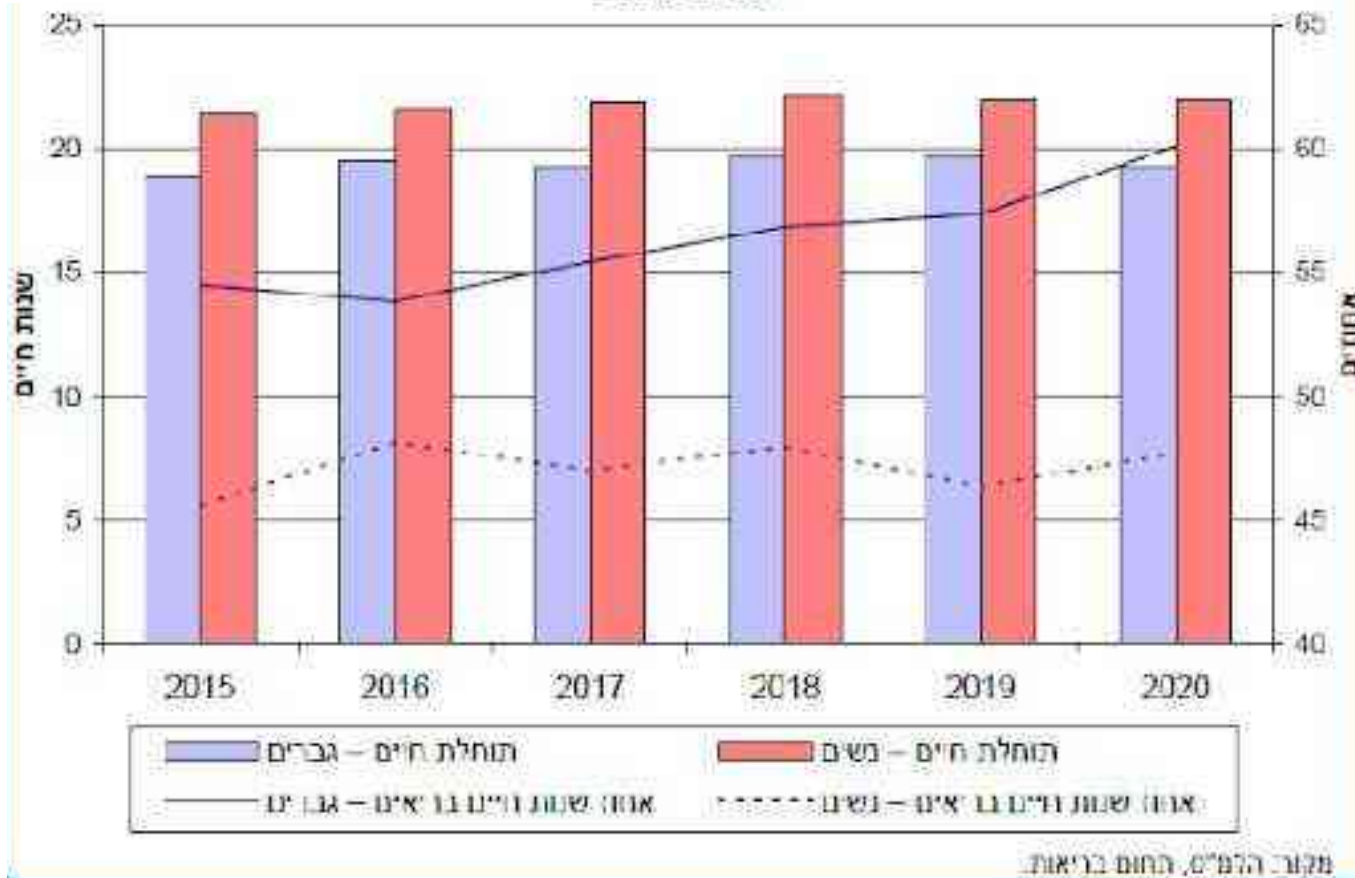
בשנות חיים בריאים, ישראל מדורגת מקום 5 ו-15 (מתוך 31 ב-EUROSTAT) אצל גברים ונשים בהתאמה.

אמנם תוחלת חיים של נשים גבוהה יותר, הן צפויות לחיות פחות שנים בריאות.

העלייה בתוחלת החיים גבוהה יותר מהעלייה בשנים הבריאות. המשמעות היא שאתגרי הבריאות ואיכות החיים צפויים להחריף ולהעמיק.

1.1.3. תוחלת חיים ושנות חיים בריאים בגיל 65, לפי מין
2020-2015

פרק שני
הנחות יסוד
למענה

ראייה הוליסטית

חלוקת אחריות בין הפרט והמדינה

שפה משותפת

דגש על מניעה

הנחות מוצא

בבסיס האתגר

יֵאֵיִה הוֹלִיסְטִית שֶׁל הָאָדָם

מצב כלכלי

חושים

מצב חברתי

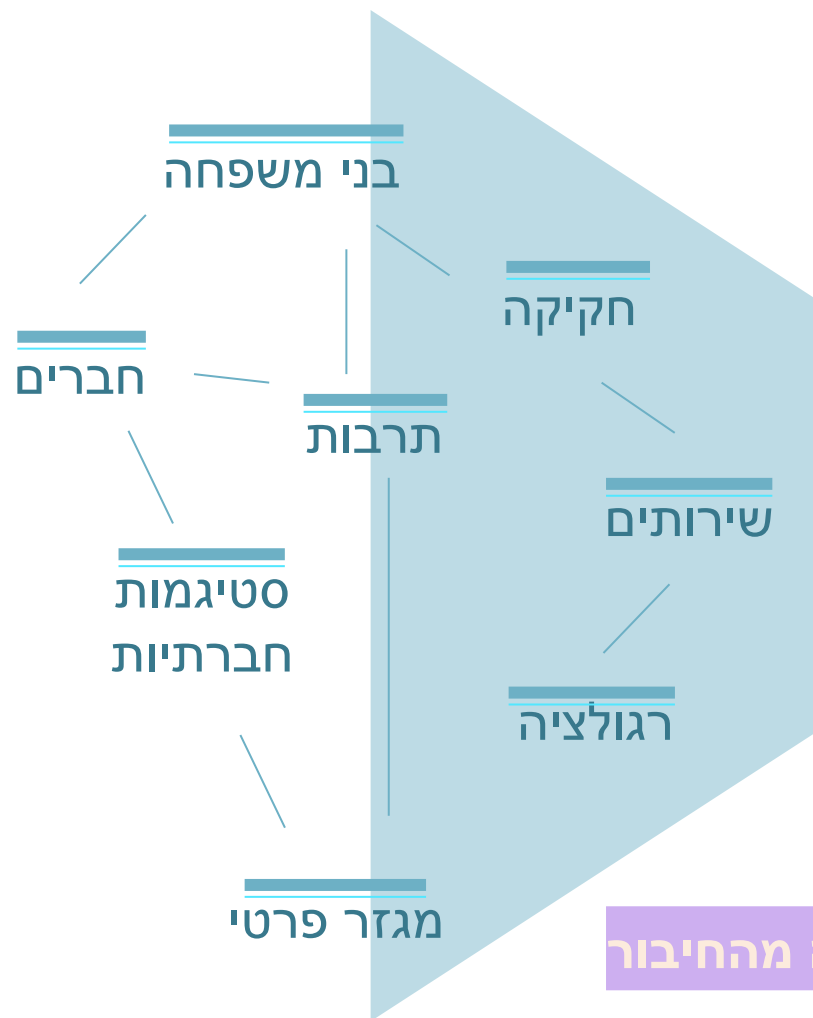
כושר פיזי

יכולת ללמוד

מצב קוגניטיבי

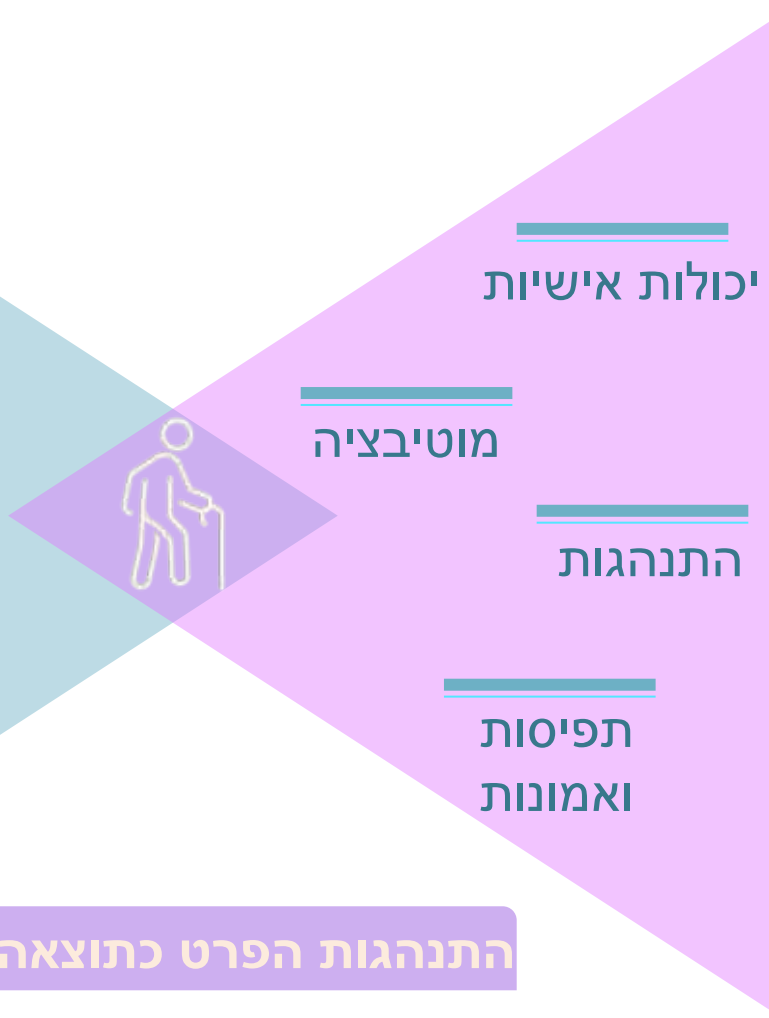
אקוסיסטם

גורמים חיצוניים לפרט המשפיעים עליו

פרט

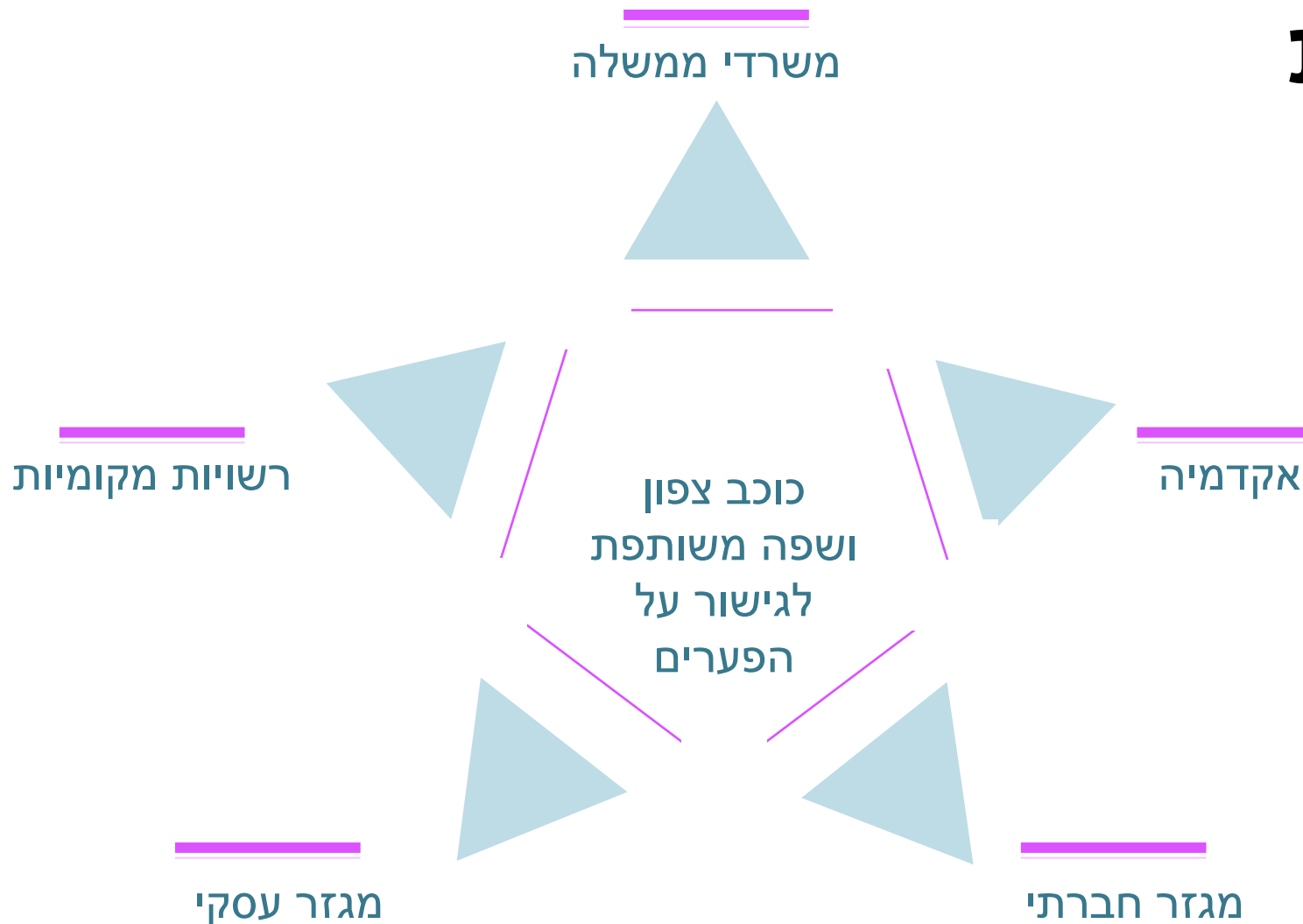
מאפיינים אישיים של הפרט

התנהגות הפרט כתוצאה מהחיבור

חלוקת אחריות פרט- מדינה

שפה משותפת

מניעה ודחיקת התלות

מניעה היא גישת התערבות שמטרתה לדחוק ולדחות את ההתדרדרות של הזקן/ה ואת התלות במשפחה ובמערכת

שלבים מרכזיים
במניעה

הסבת המיקוד והמשאבים לצמתים ולפרופילים אלו וצמצום תופעות ההתדרדרות

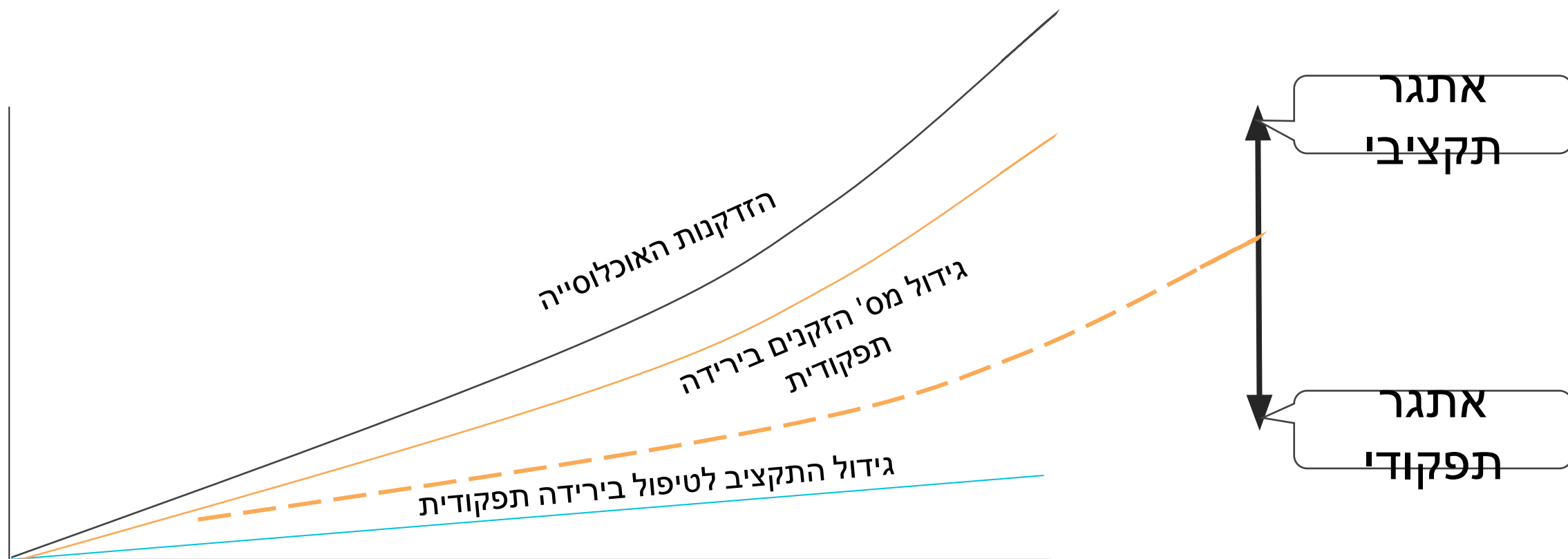

זיהוי צמתי הדרדרות מרכזיים
זיהוי פרופילים בסיכון
להתדרדרות

דגש על מניעה

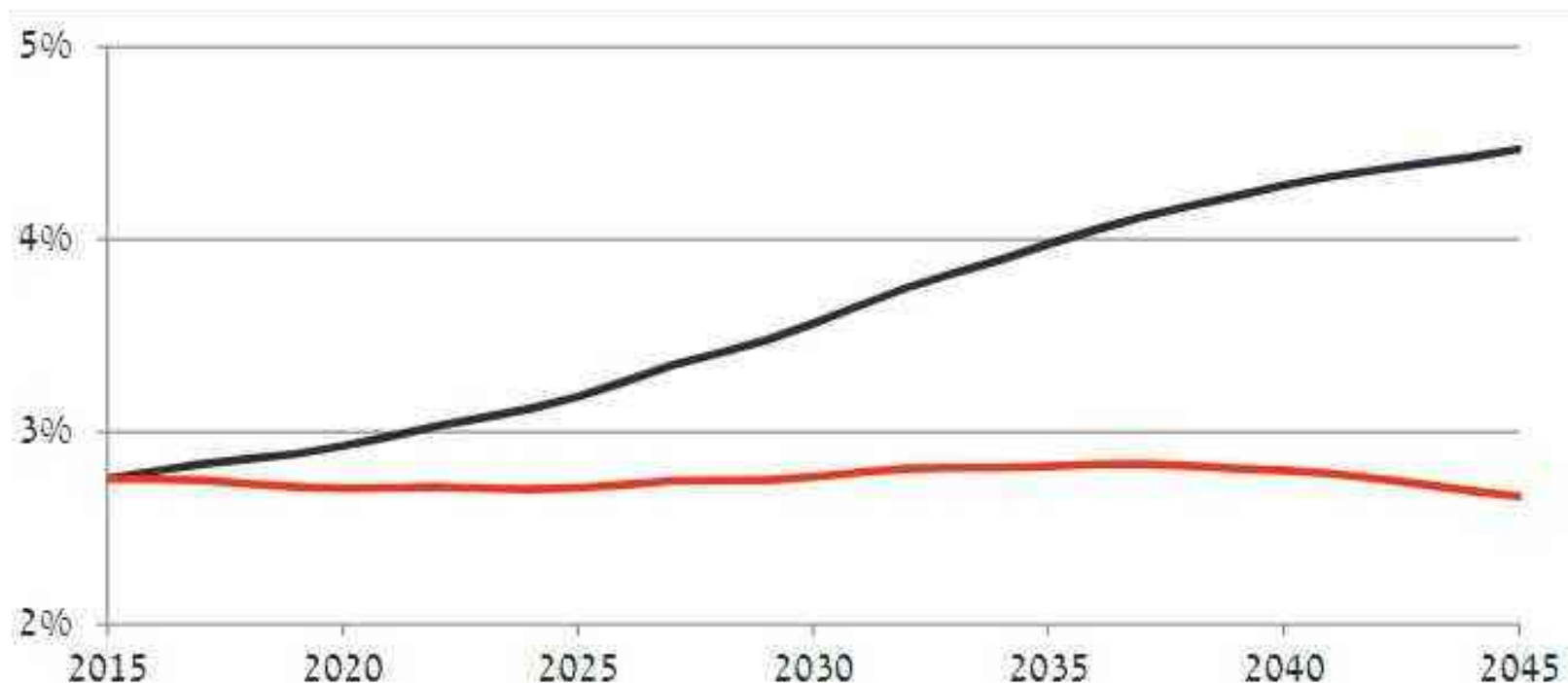
אם נשמור על הסטטוס קוו, אנו ניצבים בפני שתי אפשרויות גרועות

דגש על מניעה

תחזית שיעור הזקנים הסיעודיים מכלל האוכלוסייה (עם וללא התערבות דוחקת תלות)

דחיקת תלות הזקן באמצעות פעולות מניעה

ללא שינוי בשיעור התלות

דחיית עקומת התלות 5 שנים

מקור – דוח בנק ישראל על הביטוח הסיעודי 2018

פרק שלישי

מפת
המדדים
להזדקנות
מיטבית

A photograph of two hikers standing on a rocky mountain peak at sunset. The sun is low on the horizon, creating a bright glow and long shadows. The hiker on the left is wearing a black t-shirt, light blue shorts, and a backpack. The hiker on the right is wearing a green t-shirt and blue shorts. The background shows a vast mountain range under a cloudy sky.

לאן אנחנו
הולכים?

איפה אנחנו?

היקף תשתית מחקרית ומקורות

המודע

FHS – 6G
ארה"ב
15,500 איש
71 שנים

HRS
ארה"ב
29,000 זקנים
29 שנים

NHATS
ארה"ב
8,000 זקנים
8 שנים

CLSA
קנדה
50,000 זקנים
9 שנים

SHARE
OECD וישראל
140,000 זקנים
15 שנים

108 מאמרים אקדמיים
פורסמו ב-5 שנים האחרונות (למעט 8)

ELSA
אנגליה
11,500 זקנים
17 שנים

TILDA
אירלנד
8,500 זקנים
10 שנים

HUNT
נורבגיה
75,000 איש
33 שנים

1. בקונצזוס – מבוסס מחקר ומדיניות

2. מקור ציבורי פתוח – נאסף באופן

סיסטמטי

3. נתונים היסטוריים – לבחינת רגישות

ומגמות

4. בשימוש – מאפשר השוואה בינ"ל

קריטריונים
לבחירת מדדים

מדדים לאומיים לזיהוי קבוצות מיטביות (החלטה ממשלתית)

127

בריאות

שנות חיים בריאים: 60% [11.6 שנים]
נשים: 48% [10.5 שנים]

תפקוד: 17% מתקשים ב-ADL
31% מתקשים ב-IADL

משמעות

בדידות: 26% חשים בדידות

איכות חיים: 36 נק' [מתוך 48-12]

חוסן כלכלי

קו העוני: 5,502 ש"ח הכנסה חציונית נטו
24% נמצאים מתחת ל-60% מהכנסה חציונית נטו

יכולת להסתדר כלכלית: 34% מתקשים להסתדר כלכלית

מדדים מנבאים לזיהוי קבוצות מיטביות

ניהול בריאות

62% מדווחים על מצב בריאות סובייקטיבי טוב

62% קיבלו חיסון שפעת

78% קיבלו חיסון לדלקת ריאות

אורח חיים בריא

ביצוע פעילות גופנית: מתונה 64% | מאומצת 47%

59% ביצעו לפחות 2 מתוך 3 התנהגויות בריאות

15% נמצאים בתת משקל

אורח חיים פעיל

21% משתתפים בתעסוקה

16% משתתפים בפעילות התנדבותית

מדד קרבה לרשת חברתית - 1.9 מתוך 4

92% דיווחו שיש להם על מי לסמוך בשעת מצוקה

מוכנות כלכלית

הכנסה | נכסים, חסכון, תעסוקה מותאמת

אוריינות פיננסית

אוריינות דיגיטלית: 73% משתמשים באינטרנט | 26% משתמשים בשירותי ממשל מקוונים | 64% מבצעים חיפוש מידע באינטרנט

מקרא שיפור ללא שינוי הרעה לא ניתן לחשב מגמה בפיתוח

מגמה לעומת שנת הבסיס

משמעות החץ	מדד לדוגמה	משמעות המגמה במדד
שיפור במגמה כאשר הכיוון הרצוי הוא למעלה	משתתפים בתעסוקה	השיפור במגמה אומר שכמות המועסקים גדלה ▲
שיפור במגמה כאשר הכיוון הרצוי הוא למטה	תחושת בדידות	השיפור במגמה היא כאשר נמה שפחות אנשים חשים בדידות ▼
הרעה במגמה כאשר הכיוון הרצוי הוא למעלה	מתחסנים	השיפור במגמה אומר שכמות המתחסנים גדלה ▲
הרעה במגמה כאשר הכיוון הרצוי הוא למטה	תת משקל	ההרעה במגמה אומרת שיש עלייה בכמות האנשים שנמצאים בתת משקל ▼

מדדים לאומיים לזיהוי קבוצות מיטביות (החל סוף המשלה 1970)

חוסן כלכלי

יכולת להסתדר כלכלית **34%** מתקשים להסתדר כלכלית
 קו העוני **5,502** ש"ח הכנסה חציונית נטו
24% נמצאים מתחת ל-60% מהכנסה חציונית נטו

משמעות

איכות חיים **36 נק'** [מתוך 12-48]
 בדידות **26%** חשים בדידות

בריאות

שנות חיים **60%** [11.6 שנים] גברים
48% [10.5 שנים] נשים
 תפקוד **17%** מתקשים ב-ADL
31% מתקשים ב-IADL-

עד 120

חלקה התחתון של מפת המדדים מורכב מארבעת משפחות המדדים המנבאים. עליהם נרצה להשפיע כדי לקדם הזדקנות מיטבית אלו מדדים בעזרתם אנו מבקשים ליצור את השינוי.

מדדים מנבאים להזדקנות מיטבית

מוכנות כלכלית

- הכנסה | נכסים, חסכון, תעסוקה מותאמת
- אוריינות פיננסית

אורח חיים פעיל

- 21% משתתפים בתעסוקה
- 16% משתתפים בפעילות התנדבותית
- מדד קרבה לרשת חברתית - 1.9 מתוך 4
- 92% דיווחו שיש להם על מי לסמוך בשעת מצוקה

אורח חיים בריא

- ביצוע פעילות גופנית: מתונה 64% | מאומצת 47%
- 59% ביצעו לפחות 2 מתוך 3 התנהגויות בריאות
- 15% נמצאים בתת משקל

ניהול בריאות

- 62% מדווחים על מצב בריאות סובייקטיבי טוב
- 62% קיבלו חיסון שפעת
- 78% קיבלו חיסון לדלקת ריאות

אוריינות דיגיטלית: 73% משתמשים באינטרנט | 26% משתמשים בשירותי ממשל מקוונים | 64% מבצעים חיפוש מידע באינטרנט

מדדים מנבאים להזדקנות מיטבית

אורח חיים בריא

- ביצוע פעילות גופנית:
מתונה 64% | מאומצת 47%
- ▼ 59% ביצעו לפחות 2 מתוך
3 התנהגויות בריאות
- ▲ 15% נמצאים בתת משקל

ניהול בריאות

- ▲ 62% מדווחים על מצב
בריאות סובייקטיבי טוב
- ▼ 62% קיבלו חיסון שפעת
- ▶ 78% קיבלו חיסון לדלקת
ריאות

אורח חיים בריא – משפחה שמודדת מה אנחנו אוכלים, כמה ספורט אנחנו עושים, ועד כמה אנחנו מנהלים אורח חיים בריא.

ניהול בריאות בודקת את האופן שבו אנחנו מתמודדים עם מצבים רפואיים – עד כמה אנחנו מבינים, שותפים ומיישמים את ההנחיות הרפואיות שאנו מקבלים

מדדים מנבאים להזדקנות מיטבית

מוכנות פיננסית – האופן שבו אדם מבין ומנהל את מצבו הכלכלי. האם הוא יודע לחסוך כסף? להוריד עמלות, מבין את משמעות האוברדראפט?

אורח חיים פעיל – משפחה זו בודקת את רשת הביטחון והעזרה שיש לאדם כתוצאה מהקשרים החברתיים והמשפחתיים סביבו.

אוריינות דיגיטלית: 73% משתמשים באינטרנט | 26% משתמשים בשירותי ממשל מקוונים | 64% מבצעים חיפוש מידע באינטרנט

אוריינות דיגיטלית – היכולת להשתמש בטכנולוגיה לצורך חיי היום יום מרחיב את מנעד האפשרויות שלנו להתנהל טוב יותר בכל תחומי החיים

פרק רביעי

החלטת
ממשלה
127

החלטת ממשלה 127

מפת מדדים לאומיים להזדקנות מיטבית

תאריך פרסום 26.07.2021

1. אימוץ מפת המדדים הלאומיים בכלליות ו"מדדי העל" בפרט
2. פרסום דוח לאומי פעם בשנתיים על ידי הלמ"ס (פורסם בנובמבר 22)
3. הנחיית משרדי ממשלה להכוין פעולות ודרכי התערבות להשפעה על מדדי ההזדקנות המיטבית
4. המשך טיוב המפה ופיתוח המדדים
5. הגשת דוח המלצות ליעדים

נובמבר 2022 | פרסום הדוח הראשון להזדקנות מיטבית בישראל

- מדדים לאומיים בנושא חברתי
- דוח מוכוון מדיניות
- עבודה משותפת רב מגזרית: משרדי ממשלה, גופי שטח מקצועיים וגופי מחקר ואקדמיה

דוח ראשון מסוגו

24 מדדים מנבאים

- 3 בניהול בריאות
- 6 באורח חיים בריא
- 12 באורח חיים פעיל חברתי
- 3 באוריינות דיגיטלית

16 מדדי על

- 9 בבריאות
- 3 במשמעות
- 4 בחוסן כלכלי

הדוח מציג

- שיפור ב-33 מדדים | מתוכם 21 מתחום הבריאות
- הרעה ב-7 מדדים | מתוכם 4 מתחום אורח חיים בריא
- יציבות ב-8 מדדים | מתוכם 5 מתחום אורח חיים פעיל

ובמבט מאקרו

אתגר ההזדקנות

ג'וינט אשל | הזדקנות מיטבית בעידן של 100 שנות

חיים

מדדים מובילים להזדקנות מיטבית

מוכנות כלכלית

- הכנסה | נכסים, חסכון, תעסוקה מותאמת
- אוריינות פיננסית

אורח חיים פעיל

- 21% משתתפים בתעסוקה
- 16% משתתפים בפעילות התנדבותית
- מדד קרבה לרשת חברתית - 1.9 מתוך 4
- 92% דיווחו שיש להם על מי לסמוך בשעת מצוקה

אורח חיים בריא

- ביצוע פעילות גופנית: מתונה 64% | מאומצת 47%
- 59% ביצעו לפחות 2 מתוך 3 התנהגויות בריאות
- 15% נמצאים בתת משקל

ניהול בריאות

- 62% מדווחים על מצב בריאות סובייקטיבי טוב
- 62% קיבלו חיסון שפעת
- 78% קיבלו חיסון לדלקת ריאות

אוריינות דיגיטלית: 73% משתמשים באינטרנט | 26% משתמשים בשירותי ממשל מקוונים | 64% מבצעים חיפוש מידע באינטרנט

מחלקים | מוכוונים פורט

תעסוקה איכותית	שייכות חברתית	מוכנות לתקופת החיים החדשה	בריאות ותפקוד (צומת אשפוז)
דיור נגיש	רשות מקדמת הזדקנות מיטבית (Muni100))	סיעוד	הכללה דיגיטלית

מחקר דאטה דיגיטל | פיתוח ידע והכשרה | קידום מדיניות ומודעות | ניהול שותפויות

פעולות

רציונל המהלך

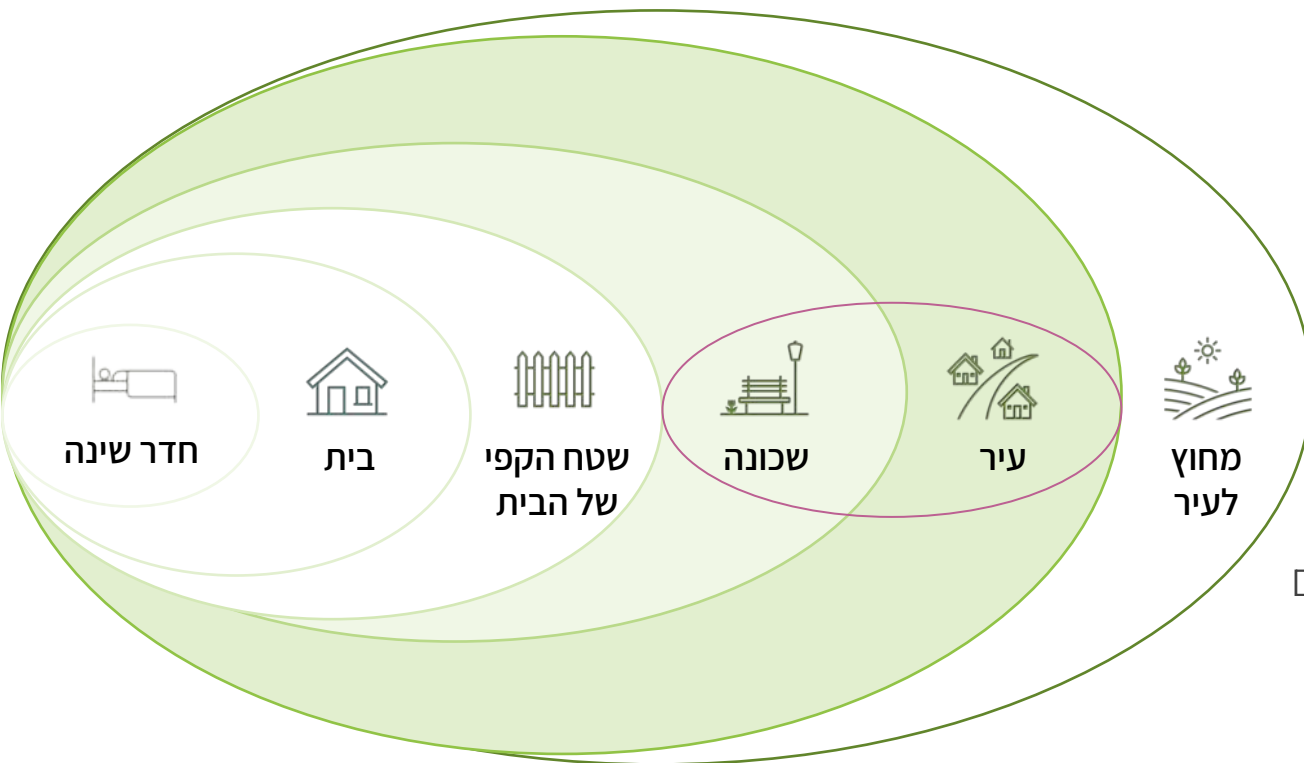
במהלך ההזדקנות מרחב החיים של האדם הולך ומצטמצם

המרחב השכונתי/עירוני בעל השפעה דרמטית בתרומה להזדקנות מיטבית

יציאה מהבית למרחב הציבורי היא אחד המנבאים לאיכות חיים

מפת תוצאות העל | המהלך הרשומי

פרט

השתתפות

הזקנים משתתפים בהיקף
ובמגוון מקומות ופעילויות
במרחב הציבורי

הליכה

הזקנים נעים במרחבי הרשות
באמצעות הליכה רגלית

מוביליות

הזקנים יוצאים מהבית
בתדירות גבוהה ונעים
בין מרחבי חיים שונים

מערכת

נגישות חברתית

המרחב החברתי בטוח, מכבד,
ומותאם לאזרחים הוותיקים

נגישות למידע

האזרחים הוותיקים
עושים שימוש תדיר
במידע מגוון ומונגש

נגישות כלכלית

המרחב הכלכלי והסביבה
העסקית נגישים ומאפשרים
וכסף אינו חסם ליציאה
להשתתפות במרחב

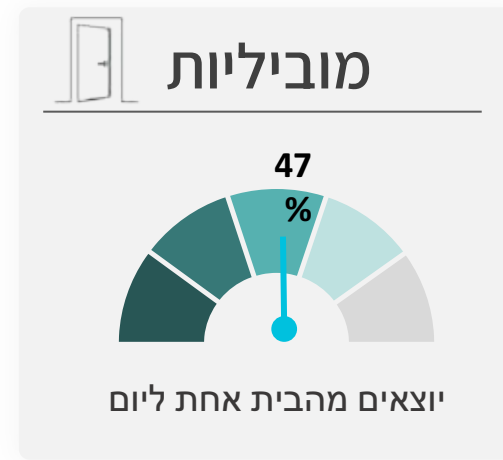
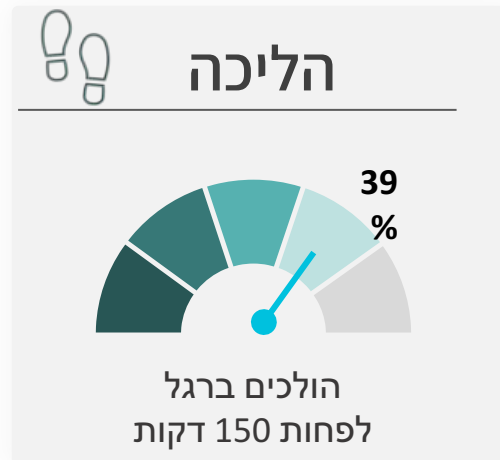
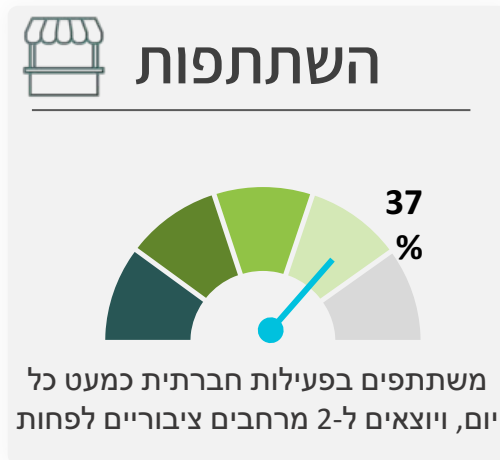
נגישות כלכלית

קל, נעים ובטוח
לצאת מהבית

ארגון (בפיתוח)

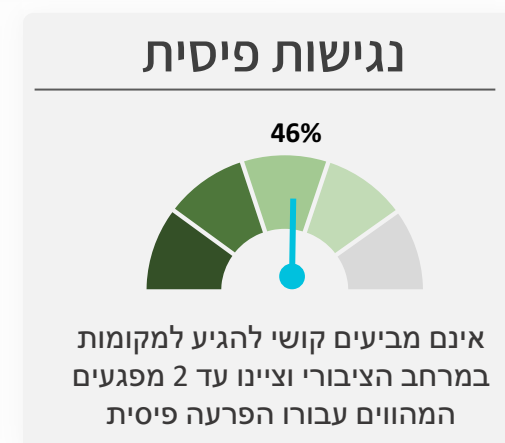
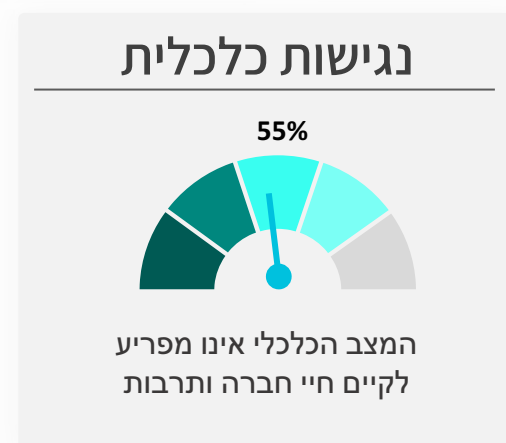
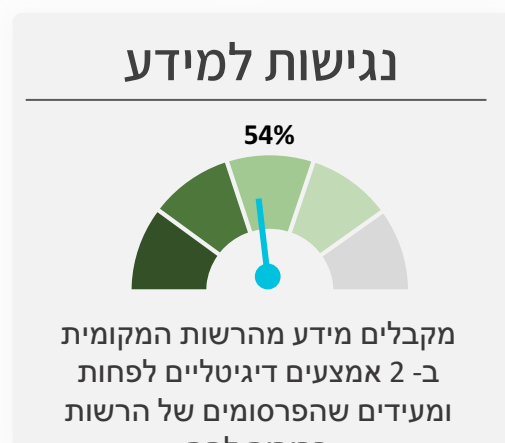

פרט

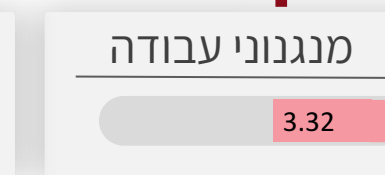
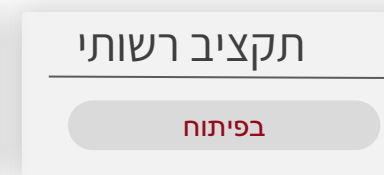
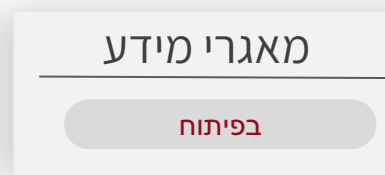
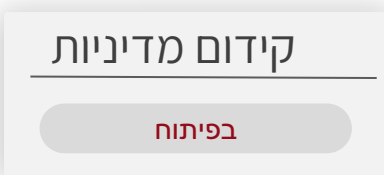

מפת המדדים לקידום הזדקנות מיטבית ברשות | תמונת מצב ארצית

מערכת

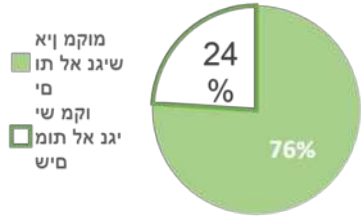

ארגון

מבוסס על סקר ארצי שנערך על-ידי חברת שילוב סקרים בע"מ בקרב 700 אזרחים ותיקים מאי 2023 וסקר אנשי מקצוע שנערך על-ידי צוות המהלך ברשויות הפיילוט אפריל-יולי 2023 *

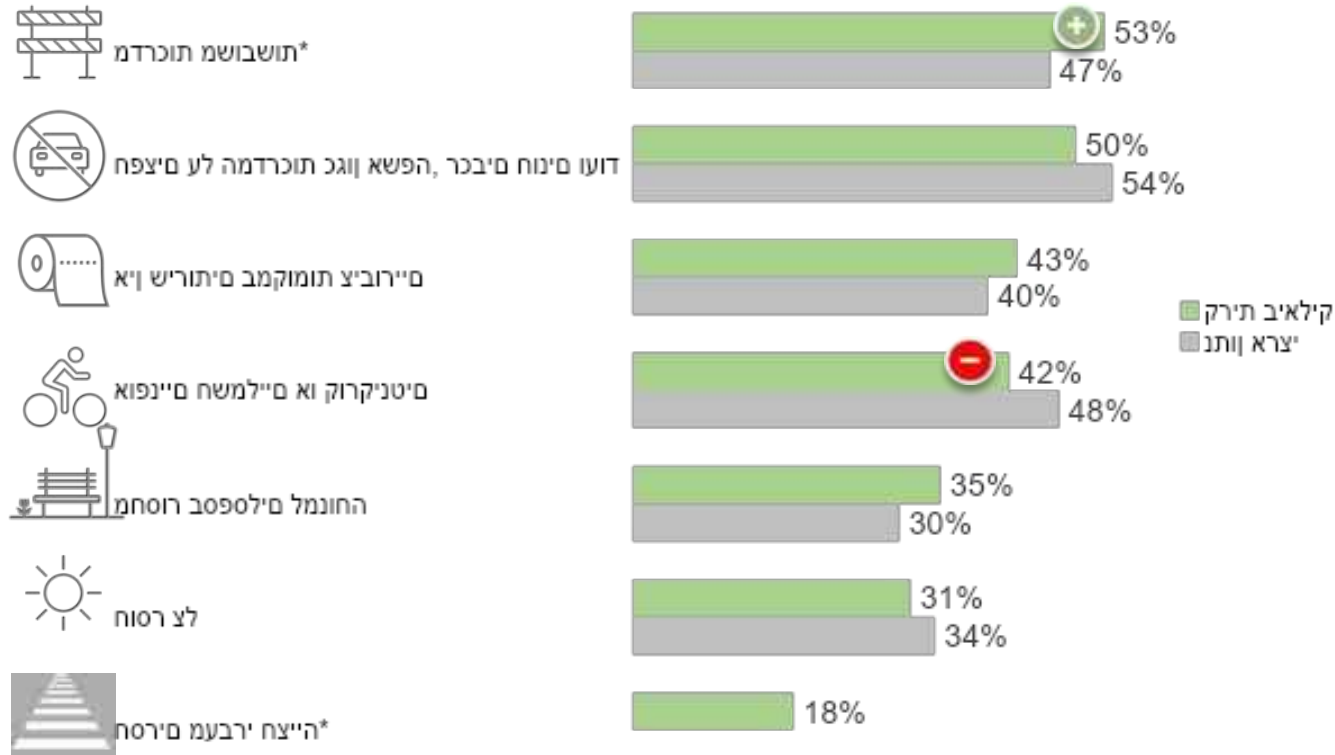
חסמי נגישות פיזית עיקריים בקרית ביאליק

24%
העלו חסם נגישות פיזי

84% דווחו על מפגע אחד לפחות

53% 3 מפגעים או יותר

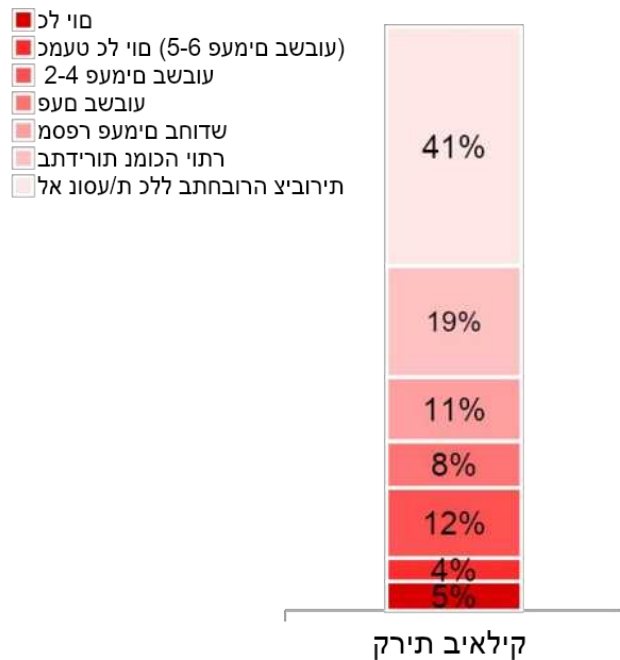

איזה מהגורמים הבאים מפריע לך ללכת ברחבי השכונה שלך? נעזר * נשאל באופן שונה ברמה הארצית

שימוש חודשי גבוה בתחבורה ציבורית מול הנתון הארצי אצל האזרח הוותיק בקריית ביאליק

0.7

הקף נסיעות שבועי
בסה"כ
(כולל לא משתמשים)

דווחו על שימוש
בתחבורה ציבורית
לפחות אחת לחודש

40%
(34%)

יותר בשכונות
צור שלום ואפק

(הנתון הארצי)

האם אתה משתמש בתחבורה ציבורית? אם כן, כל כמה זמן? / מדוע אינך נוסע יותר בתחב"צ?
* לא ניתן להשוות תדירות לרמה ארצית בשל תשאל שונה.